

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ant. Augustini Archiep. Tarracon. De Emendatione Gratiani Libri Duo

Agustín, Antonio

Dvisbvirgi ad Rhenvm ; Arnhemii, 1676

XX. De eadem re

urn:nbn:de:hbz:466:1-10603

quamvis hæc duo ad Lotharium, & Ludovicum Augustos inscribantur. Hæc de sex incertis capitibus hujus distinctionis. ¹⁶ A. Placet mihi tuum consilium, ut hic tuus sit hujus diei labor extremus.

De eadem Re.

DIALOGUS VIGESIMUS.

C Quod de Joanne VII. femina scripsit Con-
tius, lippis & tonsoribus notum, cur improbetur, scire cupio. A. Fitne tibi verisimile; quod nemo alicujus auctoritatis scriptor, nisi Martinus Polonus, & Marianus Scotus, si-
ve quis alius tradidit; quod contra rerum naturam est; quia lippis & tonsorib. ut dicis, notum videatur; ideo verum esse credere? C.
Quo pacto contra rerum naturam esse dicis? An non potuit accidere, ut lateret femina inter viros?

---

¹⁶ Capitis ultimi inscriptio posita est in add. 12. Inscriptio cap. 6. Reatina. dist. 63. hæc est. Item Leo quartus Lothario & Ludovico Augustis. Et cap. 31. Inter nos. eadem inscriptio est semicircularis notata, & additur vox Palea. Et in marg. S. Antoninus ibid. (hoc est, p. 2. tit. 16. c. 1. para. 2.) Ivo par. 5. c. 52.

ros? A. Potuisse non negabo. Sed facilius Byzantii quam Romæ, ut Leo IX.^a scribit, ubi sæpe Eunuchi Episcopi facti sunt. Christus vero, qui ne matrem quidem suam voluit sacerdotem fieri, non passus esset feminam Petri successorem fieri, claves regni cælorum tenere, in suprema illa sede turpem illam meretricem sedere, quæ tot habuit martyres & confessores; de qua illud dicitur, aut sanctos recipere, aut sanctos facere. C. Quasi vero non aliquot fuerint peccatores electi, qui postea non meliores vitam turpiter egerint. A. Id si accidit aliquando, peccatis populorum adscribitur. At contra rerum naturam esse dixi; quia nullum ordinem sacrum recipere potuit; ita neque sacerdos, neque Pontifex fieri, & electio nulla, atque irrita fuit. C. Quid si utriusque sexus erat? A. Si in virili sexu incaluisset, ut Juriscon. ait, Pontifex fieri potuit. B. At hæc peperisse dicitur. A. Numquam Leo IX.^b qui multis annis posterior fuit Joanne VII. & IIX. feminæ electæ CP. fecisset mentionem, si idem crimen in Romanum Pontificem objici posset. B. Placet hoc quidem. Sed quid dicis de *Episcopa, presbytera, diaconissa, & hypodiaconissa*, quarum mentio fit in conciliis; & de *diaconissis* apud Justinianum, & alios

^a Leo IX. *epist. I. cap. 23.* ^b *l. queritur. de statu hom.*

& alios scriptores? A. *Episcopi uxorem, Episcopam* dictam invenio, non quam duxit Episcopus, sed quam antea habuit, quæ continentiam vovit, cum is sacros ordines suscepit. Sic *presbytera* dicebatur presbyteri uxor similis, sic *diaconissa* diaconi, & *hypodiaconissa* hypodiaconi uxor. Harum tamen duplex significatio est, quia præter has uxores, erant aliæ viduæ, quæ in baptismo fæminarum, & in oblationibus & quibusdam aliis ministeriis honestius inter sui sexus personas versabantur, quam clerici. Sed redeamus ad Gratianum nostrum. B. *Distinctione XI.* tria incerta capita notantur, *capitulum secundum, septimum & octavum.* Secundum Nicolao primo in *epist. ad Michaëlem Imperatorem* adscribunt Ivo in *Excerptionib.* ^a & Gratianus, ^b & Demochares, & Contius. Ejus capituli verba in conciliis non inveni. Alia verba, quæ conjunxit Ivo, ^c inveniuntur in *Panormia* adscripta esse *Leoni quarto ad Lotharium Imp.* Fieri igitur potest, ut omnia sint eidem Leoni adscribenda. A. Non Leonis sunt, sed *Nicolai* in *epist. ad Photium CP.* quæ lecta est in synodo octava sub Hadriano, *actione IV.* ¹ B. *Capitulum septimum*

^a Ivo par. 4. c. 211. decret. ^b Dist. II. cap. 2. consequens. ^c Ivo lib. 2. tit. 12. c. 19. panor.

I *Distinct. II. capituli secundi inscriptio in libro Greg.*

Septimi pars invenitur apud Augustinum *epist.* xxvi. ad Casulanum presbyterum, quæ inscriptio est apud Burchardum, ^a & Ivonem, ^b & Gratianum, ^c & in libris Cæsaraugust. ^d & Tarracon. ^e Verba illa: *Et sicut prævaricatores* &c. cujus sint ignoramus, licet ab omnibus sint relata. ² *Caput octavum* Augustino adscribit Gratianus, ^f *in libro de fide Christiana*; sed nusquam

X

^a *Burch. lib. 3. c. 126.* ^b *Ivo d. tit. 12. c. 22. pannor. & par. 4. cap. 78. dec. & epis. 179. vel 79. ad Galterium Belvacem. bibliothecar.* ^c *Dist. e. cap. 7. in his.* ^d *Cæs. lib. 1. cap. 19.* ^e *Tarr. lib. 6. cap. 125.* ^f *Dist. 11. c. 8. catholica.*

Gregoriano hæc est. Item Nicolaus Papa I. Michaëli Imperatori. Consequens est &c. *In margine hæc sunt.* Sententia elicitur ex *epist.* cujus initium, Proposueramus. Ivo p. 4. cap. 211. (*Certiora sunt in dialogo scripta. Vid. l. 2. dial. 14. addit. 1.*)

² *In eadem distinct. capituli septimi* In his rebus inscriptio in eodem libro est. Item B. Augustinus ad Casulanum *epist.* 86. *In margine est.* Ansel. l. 4. c. 43. Burch. l. 3. c. 126. Ivo p. 4. c. 68. Pann. l. 2. c. 158. Poly. l. 3. tit. 23. c. fin. *In notis.* Et sicut) Hinc usque ad finem non sunt in *epistola* indicata: sed a Burchardo etiam, & Ivone, & in Pannormia referuntur.

quam extat. 3 A. Quid de aliis capitibus dicis, quæ certa sunt? Memini enim caput quoddam inveniri Augustino adscriptum *in libro ex dictis Basili*, quod est *Basili in libro de Spiritu sancto cap. xxvii. ad Amphilochem*. B. Recte admones. Est id caput v.^a cujus initium, *Ecclesiasticarum*: Basilio adscribunt Burchardus,^b & Ivo^c rectius. Pro, *in ministerio*, scribendum est, *in mysterio*. & pro, *par ritus*, *par virtus*. Illud etiam mendosum est: *Benedicimus fontem baptismatis oleo unctionis*. Huic accedit, quod *ter oleo unguimus*, quos *baptizamus*. Pro quibus apud Burchardum est: *Benedicimus fontem baptismatis, oleum unctionis*. Huc accedit, quod *ter immergimus*, quos *baptizamus*; *oleo unguimus*. Apud Ivonem in Panormia priora verba mendosa sunt. Hæc posteriora ita concepta sunt. Huc accedit, quod *ter mergimus*; quod *baptizatos oleo unguimus*.

^a *Distin. II. c. 5. ecclesiasticar.* ^b *Burc. libr. 3. c. 127.* ^c *Ivo d. tit. 12. cap. 23. panor. & d. par. 4. cap. 69. decret.*

3 Proximi capituli inscriptio in eod. libro hæc est, Idem in libro de fide Christiana. Catholica ecclesia &c. *In notis additur*. Hodie inter opera B. August. nullum extat hoc titulo. In epistola vero ad Januarium, quæ est 118. c. 1. & 2. hæc eadem sententia copiose exponitur.

ingimus. Hæc Demochares probavit. Ivo in Excerptionibus Burchardi scripturam in his sequitur. A. Cum Græcis fontibus hæc sunt conferenda, quibus scio Burchardi & Ivonis varietates confirmari. C. Quid illud est? *Vel qua trifariam digesta super panem & calicem?* A. *Multifariam*, non *trifariam* scripsit vetus interpres, ut ex Burchardo apparet, & ex Nomocanone. B. In extremo capite, *in mysteriis observata silentio, quam publicato scripto*; habet Burchardus: *in ministeriis observata magis &c.* Gratianus. A. Id etiam Græcis verbis confirmatur. Totum vero caput præclarum est ad hæreticorum impugnationes tollendas ex traditionibus Apostolorum. Id credo Græce & Latine Romanos edituros. B. Quid facturi sint, ignoro. 4

X 2

De

4. *Capitis quinti ejusd. dist. 11. inscriptio est in eodem libro. Unde ex dictis Basilii. Ecclesiasticarum institutionum &c. In margine hæc sunt. Basilii in l. de Spiritu sancto. c. 27. Burc. l. 3. c. 127. Ivo p. 4. c. 69. Pann. l. 2. c. 159. Et in notis. Ex dictis] Hoc caput antea citabatur ex Augustino in lib. ex dictis Basilii. In codice Vercellensi est: Unde Augustinus ait, vel ex dictis Basilii. & retenta est posterior pars hujus disjuncti, quoniam ita citant Burchard. & auctor Pannormiæ. Ivo autem citat, ex lib. Basilii*

De reliquis videamus. *Caput x.* sumitur ex *epistula Leonis quarta ad Episcopos Siciliae cap. vi.* licet neque Anselmus, ^a neque Gratianus, ^b neque Demochares locum certum indicarunt. ⁵ *Caput secundum distinctionis xii.* Gregorio adscribunt Anselmus, ^c & Gratianus, ^d & liber meus *Tarraconensis*: ^e Anastasio II. Demochares & Contius. Romani *Gregorii quarti* esse ajunt in *epist. ad Episcopos Germania & Gallia*, cujus initium est, *Divinis*. A. Exstat apud me *epistulae ejusdem exemplum*, & in *Corpore canonum*, & initio *conciliorum Coloniensis editionis* in ea collectione, quæ inscribitur, *de primatu Romana*

^a *Ans. lib. I. c. 45.* ^b *Dist. II. c. 10. hoc vestra.* ^c *Ans. lib. I. c. 20.* ^d *Dist. 12. cap. 2. preceptis.* ^e *Tarr. lib. I. c. 287.*

Basilii de Spiritu sancto 27. quomodo in marg. est indicatum. Ceterum quoniam multis locis glossa obstitit, ne emendaretur, necessarium visum est integrum B. Basilii locum, & Græce, & Latine afferre. *ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ &c. i. Dogmatum, & institutorum &c.*

⁵ *Ejusdem distinct. II. cap. 10. inscriptio in eadem editione est.* Item Leo Papa ad Episcopos per Siciliam constitutos *epist. 4. c. 6.* Hoc *vestrae indicimus caritati &c. In margine est. Ans. l. I. c. 45. Polyc. l. I. tit. 17.*

mana ecclesie, & initium, & aliquot fragmenta sunt ejusdem epistulae. Initium etiam invenies apud Anselmum,^a & in libris Cæsaraugust.^b & Tarraconens.^c licet hi omnes ita inscripserint, *Gregorius omnibus Episcopis per diversas provincias constitutis*. Ex eadem sunt varia fragmenta apud Gratian.^d de quibus postea dicendum erit.⁶

X 3

B. Caput

^a *Ansel. lib. 1. c. 17.* ^b *Cæs. lib. 5. c. 6.* ^c *Tarr. lib. 1. c. 286.* ^d *2. q. 6. c. 1. decreto. dist. 19. c. 5. nulli.*

⁶ *Distinct. 12. capituli secundi inscriptio est in eodem libro. Item Gregorius Papa quartus. Præceptis Apostolicis non dura superbia resistatur &c. In margine est. Ansel. l. 1. cap. 20. Polyc. l. 1. tit. 17. In notis. Gregorius] Integrum hoc caput invenitur in epistola Gregorii quarti universis Episcopis per Galliam, Germaniam, Europam, & universas provincias constitutis: quæ est in codice supra citato bibliothecæ monasterii Dominicanorum. Initium vero est etiam in epist. Anastasii II. ad Anast. Aug. c. 6. *Inscriptio capituli undecimi, Decreto nostro. 2. q. 6. est. Sed cum Gregorius scribat omnibus per diversas provincias. In margine est. Poly. l. 1. tit. 7. Ivo p. 5. c. 349. Ansel. l. 2. cap. 19. Et in notis. Ut honoretur] Hinc usque ad vers. auctoritas. addita sunt ex ipsa epist. quæ extat in bibliotheca*
Domi-*

B. *Caput tertium* inscriptum est, ^a *Nicolaus Michæli Imp.* sed apud Ivonem varie inscriptum invenitur, & mihi videtur ex duobus capitibus constare, quæ tam in Panormia, quam in Excerptionibus plenius scripta sunt. Prius caput inscribitur *in Panormia*, ^b ut apud Gratianum: ejusque extrema verba sunt, *pro loco, & tempore consuetudines, si illis canonica non obsistat auctoritas, quando una fides per dilectionem operant uni Deo omnes commendat. In Excerptionibus*

parte

^a c. 3. *scit sancta. distinct. 12.* ^b Ivo d. tit. 12. cap. 18. *panorm.*

Dominicana, & videtur esse Gregorii quarti, ex qua etiam sumptum est caput Nulli fas, distinct. 19. & apud Ivonem utrumque caput simul habetur. Istius autem Aldrici (ut ex catalogo Episcoporum ecclesiæ Cœnomanensis colligitur) mentio est in concilio apud S. Medardum, quod paulo post Gregorium IV. habitum fuit. Itaque defensio ipsi à Gregorio præstita profuit. *Inscriptio cap. 5. Nulli fas. dist. 19. hæc est. Item Gregorius IV. In margine hæc sunt. Poly. l. 1. tit. 17. Ansel. l. 2. c. 21. Ivo par. 5. e. 11. & 349. In notis. Caput hoc est in eadem epistola Gregorii IV. ex qua sumptum est cap. Decreto nostro, infra 2. q. 6. Extrat autem in codice sæpe memorato bibliothecæ Dominicanæ,*

parte quarta ^a inscribitur: *Leo IX. Michaëli Imp. CP.* parte vero quinta: *Leo IX. Michaëli Patriarchæ CP.* & in hac quinta magna pars epistulæ Leonis IX. refertur. In verbis hujus capituli tertii, de quo agimus, tam in parte quarta, quam in quinta scriptum est; *diversæ pro loco & tempore consuetudines, quando una fides per dilectionem operans uni Deo commendet omnes: sive commendat omnes.* Eadem inscriptio ^b *Leonis IX. ad Mich. Patriarcham CP.* & eadem verba, quæ esse diximus in Excerptionibus Ivonis, existant in libro Cæsaraugustano. Hæc pars potest *Leoni IX.* adscribi. Posterior pars potest retinere *Nicolai* nomen, in *epist. ad Photium Patriarcham CP.* non ad *Mich. Imp.* Ubi hæc verba sunt ab Ivone ^c quoque relata. *De consuetudinibus quidem, quas nobis opponere nisi estis, scribentes per diversas ecclesias diversas esse consuetudines, si illis canonica non obsistit auctoritas, pro qua eis obviare debeamus, nihil judicamus, vel eis resistimus.* A. Ex his, quæ refert, apparet male apud Gratianum scribi *constitutiones, vel consuetudines*: sed vox *consuetudines*, retinenda est, cetera tollenda. Male quoque in Panormia

X 4

mia

^a Idem par. 4. c. 244. & part. 5. c. 44. decret.

^b Casar. lib. 1. c. 23. ^c Ivo d. tit. 12. c. 19. & 20. pan. & d. par. 4. c. 211. decr.

nia verba illa, *De consuetudinibus &c.* Leonis quarto adscribuntur, & in Excerptionibus Nicolao in epist. ad Mich. Imp. & cum illis conjunguntur, *Consequens est &c.* quæ Gratianus refert *distinct. xi.*^a Sunt enim omnia ex epistula eadem ad Photium, quæ etiam lecta est in synodo octava sub Hadriano Minore actione quarta.⁷ Nunc cetera videamus. B. *Caput quintum*

^a *Dist. II. c. 2. consequens.*

---

⁷ *Caput tertium Scit sancta, dist. 12 in eodem libro ita inscriptum est. Item Leo IX. Michaëli Episcopo Constantinopolitano epistol. I. c. 29. & Nicolaus I. epist. 2. ad Photium. In margine est. Ivo p. 4. c. 223. & par. 5. c. 44. Pann. l. 2. c. 155. Et in notis. Caput hoc confectum est ex duobus longe diversis locis. Nam usque ad vers. si illis, sumptum est ex prima epist. seu libello Leonis IX. adversus inauditas præsumptiones Michaëlis Constantinopolitani, & Leonis Acri-dani Episcoporum. c. 29. ubi loquens de Romana ecclesia ait: Scit namque quia nihil obsint salutis credentium diversæ pro loco, & tempore consuetudines; quando una fides per dilectionem operans bona, quæ potest, uni Deo commendat: & hæc fere ab Ivone, & in Pannor. referuntur. Altera vero pars accepta est ex epist. secunda Nicolai ad Photium, quæ incipit,*
Post-

rum Nicolai ad Ignatium, vel Igmaram Episcopum esse dicitur apud Gratianum. ^a Ignarum Archiepiscopum appellat Ivo ^b in Panormia. Igmaram Remensem Archiepiscopum idem in Excerptionibus. Hicmarum in epistulis, alii Hincmarum dicendum esse contendunt. id confirmatur epist. LIIX. ejusdem Nicolai ad eundem, cujus initium est, Omnium nos portare. ex qua addi possunt hæc verba post vocem, dedecus; ut temporibus nostris vel falso insimulari sanctam Dei ecclesiam permittamus, vel eas traditiones &c. & pro illis, à patribus suscepimus, illic est, à patribus nostris suscepimus, pro libitu semper errantium. ⁸ Caput undecimum ^c ex duabus, tri-

X 5

busve

^a c. 5. ridiculum. dist. 12. ^b Ivo d. tit. 12. c. 20. in pan. & par. 4. cap. 212. decret. & in epist. 54. vel 65. ad Hugo. Lugdunen. Archiepiscopum. ^c cap. 11. illa autem dist. 12.

Postquam beato Petro. Ibi enim habentur hæc: De consuetudinibus quas nobis opponere visi estis, scribentes per diversas ecclesias diversas esse consuetudines: si illis canonica non obstat auctoritas, pro qua obviare debeamus; nihil judicamus, vel eis resistimus. De capite 2. dist. 11. dictum est in addit. 1. hujus dialogi.

⁸ Ante caput quintum distinct. 12. hæc inscriptio est in eodem libro. Item Nicolaus Hincmaro Archiepi-

Archiepi-

busve *Augustini epistulis* sumptum videtur. Nam initium est ex *epist. CXIX.* Pars illa, *Quod enim neque contra fidem*, ex *epist. CXIX.* In fine quædam sunt ex ead. alia ex *epist. xxcvi.* extrema. Illa verba tollenda esse *Romani censuerunt*: Augustinus idem ex auctoritate Ambrosii asserit: quæ ex scholio inserta sunt. 9 *Capite duodecimo*
extre-

Archiepiscopo. Ridiculum est, & satis abominabile dedecus, ut temporibus nostris vel falso insimulare sanctam Dei ecclesiam permittamus, vel eas traditiones, quas antiquitus à Patribus suscepimus, pro libitu semper errantium infringi patiamur. *In marg. est. Ivo p. 4. c. 212. Pann. l. 12. c. 156. Et in notis.* Habetur in epistola scripta Hincmaro, & ceteris Archiepiscopis, & Episcopis in regno Caroli ecclesias regentibus quæ extat in codice jam memorato bibliothecæ Dominican. & ex ea caput hoc locupletatum est. Nam antea brevius erat, ut etiam apud Ivonem, & in Pannormia.

9 *In eadem distinct. 12. cap. 11. Illa autem. in eodem libro Romano inscriptio est. Item Augustinus ad Januarium epist. 118. c. 1. Et vers. Alia vero, quæ est in marg. Ibid. cap. 2. Et vers. Quod enim neque est in marg. fere idem epist. 119. c. 18. Et vers. Mater mea. hæc in notis sunt. In hoc capite quemadm. & in sequenti multa sunt emendata*

extremo,^a quod ex eadem CXIX. epistula est, vox *sacramentis*, in vocem *sarcinis* mutanda est, licet eam Ivo^b probaverit, & liber Cæsaraugustanus^c loquitur enim de Judæis, qui legalib. sarcinis, non humanis præsumptionibus subji-
ciuntur. Romani non omnino vocem *sacramen-
tis* improbant, sed illam alteram in margine po-
nendam statuunt. ¹⁰ Nunc liceat mihi ad *distin.
xvi.* venire. Nam quamvis multa in aliis dixe-
rint esse mutanda, in hac scheda tantum inve-
nio de *capite* illo *Gelasii cum LXX. Episcopis*, ex
conciliis esse totum describendum, & scio Epi-
scopum Segobiensem id multis mendis purgasse.

At

^a c. 12. omnia. e. dist. ^b Ivo d. tit. 12. c. ult. pa-
nor. & par. 4. cap. 206. decret. ^c Cæs. lib. 1. c. 9.

data ex B. Aug. ac nonnulla etiam addita. Ab
hoc tamen loco usque in finem, quoniam ver-
ba B. Augustini apte erant in epitomen reda-
cta, nihil additum est.

¹⁰ Proximum caput *Omnia*, hanc habet in eod.
libro inscriptionem. Unde Augustinus scribit ad
inquisitiones Januarii epist. 119. c. 19. In mar-
gine est. Ivo p. 4. c. 206. Pann. l. 2. c. 168. Ad
vocem *universalis*, est in marg. *universa, ori.* Ivo,
Pann. Ad voces, *servilib. onerib. est*, al. *adeo
servilib. operib.* Ad vocem *sacramentis*, est, *sarci-
nis, orig.*

At postrema pars, cujus initium, *Ceterum qui libri*, licet superioribus conjungant Burchardus,^a Ivo^b & Gratianus,^c non est in conciliis, & pars esse videtur alicujus libri de divinis officiis. A. Recte dictum est, namque *Amilarii* librum habeo, in quo hæc sunt, & alia quædam nomine fragmentorum Caroli Magni edita. Ea vero verba, *Ceterum qui*, usque ad illa, *in septuagesima*, non invenies apud Burchard, & Ivonem, neque in veteribus Gratiani libris. B. Idem Romani notarunt. ¹¹ *Distinctione XVI.*

duo

^a *Burc. lib. 3. c. 222.* ^b *Ivo lib. 2. tit. 11. c. 2. & lib. 8. tit. 11. c. 1. pan. & par. 4. c. 63. decret.*
^c *Dist. 15. c. 3. sancta. p. ceterum.*

II Capite tertio, *Sancta Romana*, vers. *Ceterum qui libri. dist. 15. in libro Romano hæc in notis adscripta sunt.* Hinc usque ad finem neque in collectione Isidori, neque in ullo veteri codice Gratiani eorum, quæ collata sunt, inveniuntur. A verbo (*verbis scribo*) tamen, in septuagesima ponunt, referuntur à Burchardo, & Ivone sine auctoris nomine, in Pannormia ex Gelasio ipso cum LXX. Episcopis. Fere autem omnia habentur sparsim in libro, qui Ordo Romanus nuncupatur. *In marg. vers. Quidam quod in septuagesima. hæc sunt. Burch. l. 3. cap. 222. Ivo par. 4. c. 63. Pann. l. 2. c. 90.*

duo incerta capita ferebantur, *caput primum*,
 & XIII.^a sed primum à te acceperunt, quod
 ex Isidoro erat in præfatione conciliorum veteri,
 non ex hac, quæ vulgo nota est Isidori Mercatoris,
 ut alio die explanasti.^b *Caput XIII. Stephano Papæ ad Luthobium Episcopum Maguntinum*
 adscribunt Ivo^c & Gratianus. Et quia
 LXX. capitum Nicæni concilii, & Athanasii epistulæ
 facit mentionem apud Ivonem in Excerptionibus
 constat non esse Stephanum primum, sed aliquem
 ex posterioribus præsertim cum Maguntini
 Episcopi à Bonifacio martyre cœperint, qui fuit
 temporibus Gregorii tertii, & Zachariæ, &
 Stephani Minoris. Sed quod hic dicit Antiocheno
 concilio insertos esse, plurimos arbitrari,
 Nicænos illos LXX. canones, velim scire à te,
 an verisimile putes? A. Quod ait plurimos
 arbitrari, ita ipsum Stephanum invenisse
 existimo, licet ego non meminerim alibi legisse.
 Itaque *Sardicensi*, pro *Antiocheno* sufficerem.
 Namque Antiocheni canones XXV. tantum
 fuerunt, quorum auctores, si illi sunt, ad quos
 Julius scripsit, hostes erant Athanasii, &
 aliorum Patrum CCCXIX. Qua de caussa nihil
 de fide Nicæni concilii, sed de paschate
 tantum

^a Dist. 16. c. 1. & c. 13. viginti. ^b Dial. 6. ^c Ivo lib. 2. tit. 11. c. 19. panor. & par. 4. c. 232. de gr.

tantum statuunt cap. primo, id concilium esse observandum. At Sardicenses Patres catholici aliquot canones scripserunt, qui pro Nicænis habiti sunt, ut constat ex concilio Carthaginiensi sexto.¹² B. *Caput tertium Leonis IX.* adscribunt Ivo,^a & Gratianus,^b contra epistolam *Nicetae Abbatis monasterii Studii.* Existat libellus *Humberti Cardinalis Silva Candidæ Episcopi,* qui Legatus fuit Leonis IX. contra eundem Nicetam & alios Græcos; in quo libello hæc eadem verba inventa sunt. *Caput VII. c. Pseudotrullianorum* est Patrum, ut à te superioribus diebus dictum

^a Ivo lib. 2. tit. II. c. 37. panorm. & part. 4. e. 105. decr. ^b Dist. 16. c. 3. Clementis. ^c cap. 7. quoniam. d. 16.

¹² De cap. 1. *distinst. 16. vide in addit. II. dial. 6. Ante caput 12. e. distin. hæc verba sunt in Romano libro.* Unde Stephanus scribit dicens Luythobio Episcopo Moguntino. Viginti tantum capitula Nicænae synodi &c. *In margine est. Ivo p. 4. c. 232. Pann. l. 2. c. 107. Et in notis. Apud Ivonem parte quarta cap. 232. habetur magis integrum hoc caput. Capitula Nicæni concilii testimonio Athanasii septuaginta in figuram septuaginta discipulorum scripta non dubitamus, è quibus viginti tantum in ecclesia sancta Romana, & quæ sequuntur.*

dictum est. Censura Romanorum fuit. *Hic canon est ex rejiciendis, presertim ob finem de concilio Cypriani.*¹³ *Capite octavo*^a *de re notissima maximi errores sunt non apud Gratianum solum, sed etiam in utraque Ivo^b collectione, & apud Democharem. Verba autem sunt hæc. tertium Ephesinum, Chalcedonens. IV. & V. Item Constantinop. VI. Item Nicanum VII.* Neque enim Chalcedonense fuit quartum, & quintum: sed quintum, & sextum fuerunt CP. habita. Quamobrem ita scribunt Romani: *post Chalcedonen. IV. item quintum CP. & sextum.* Contius non male: *& quintum item CP. & sextum.* Fontes quærendi sunt, sic autem inscribunt: *Ex libro diurno professio Romani Pontificis. A. Is liber non exstat, quod sciam, hoc titulo. Professionis tamen vidi aliquot exempla.*¹⁴ *B. Ca-*
pite

^a cap. 8. *sancta. e. dist.* ^b Ivo d. tit. II. c. 15. *panor. & par. 4. cap. 132. decret.*

¹³ *Inscriptionem cap. 3. Clementis. e. dist. vide dial. 6. addit. 13. & de cap. 7. quoniam. vide additiones dial. 7. & 8.*

¹⁴ *Ejusdem distinct. 16. cap. 8. Sancta octo. in eodem libro ita inscriptum est. Item ex diurno libro professio Romani Pontificis. In margine est. Ivo par. 4. c. 132. Pann. l. 2. c. 103. Et in notis. Item ex diurno] Integram professionem fi-*
dei

pite nono^a ex Beda sumpto bis erratum est in
Julii nomine. namque & Nicænam synodum,
 & quintam sub Julio Papa habitam esse scriptum
 est. Cum annis cccxxx. & amplius inter se di-
 stent: & Julius secundus patrum nostrorum
 memoria fuerit. Recte tamen Demochares *Ju-
 lii* nomen in *Vigili* mutavit posteriori loco, in
 priori nihil mutavit. De quo velim scire quid
 sentias? Nam Romani in *Silvestri* nomen *Julii*
 mutant. A. Ego suspicor Bedam *Julii* nomen
 edidisse, ut alii nonnulli fecerunt. Et inveni
 in quadam *Julii* epistula quædam verba, quæ
 huic opinioni occasionem aliquam præbere vi-
 derentur. Sed si sub Julio habita est Nicæna sy-
 nodus; falsa sunt, quæ de confirmatione Ni-
 cænæ synodi à Silvestro feruntur: Marci quo-
 que Papæ rescripta, in quibus Nicænæ synodi,
 & illorum LXX. canonum mentio fit, & Atha-
 nassii de eisdem consultatio inepta est. Sed præ-
 stat

^a cap. 9. sexta. e. d.

dei, quando quis in Romanum Pontificem pro-
 movebatur, refert Deusdedit Cardinalis in col-
 lectione canonum, quæ servatur in bibliothe-
 ca Vaticana. Verba, de quibus agitur, sunt hæc.
 quartum Chalcedonense, Item V. Constantino-
 politanum, & VI. Item Nicænum VII. Octa-
 ym quoque Constantinopolitanum.

stat aliorum opinionem sequi, quæ recepta est,
 ut sub Silvestro prima synodus fuerit habita.
 Ivo^a in Excerptionibus *Julii* in prima, *Vigiliis*
 in quinta nomen edidit; in Panormia pro *Vigi-*
lio Julium scripsit, de prima nihil dixit. Liber
 Cæsaraug.^b *Vigilium* habet in quinta. *Julium*
 in prima, ut Ivo.¹⁵ B. Sequitur de conciliis
 provincialibus, de quibus nihil dicam, exspe-
 cto enim historiam conciliorum, quam à te
 multi flagitant. A. Hac de re aliquando agemus.
 Tu vero perge de reliquis hujus distinctionis
 capitibus dicere. B. Duo tantum mihi dicenda
 sunt: quorum alterum est de inscriptione *ex-*
tremi capitis:^c quod *Nicolao ad Photium* adscri-

Y bendum

^a Ivo par. 4. c. 125. *decr. & d. tit. II. cap. 23.*
 pan. ^b Cæs. lib. 1. cap. 45. ^c c. ult. d. 16.

¹⁵ In eadem dist. 16. cap. 9. *Sexta synodus. in*
eodem libro hæc inscriptio est. Beda in libro de
temporibus cap. 65. scripsit dicens. In margine
est. Ivo par. 4. c. 125. Pann. l. 2. c. 113. Vers.
Prima. ad illa verba, temporibus Julii Papæ, hæc
in notis sunt. Julii) Certum est synodum Nicæ-
nam primam celebratam esse tempore Silvestri.
Sed in illa temporum obscuritate mirandum
non est Bedam, & alios errasse. Vers. Quinta i-
tem Constantinopoli temporibus Vigiliis Papæ &c. In
margine est. Pann. l. 2. c. 111.

bendum est, non ad *clerum Constantinopolit.* ut male Gratianus solus scripsit. Recte enim est apud Ivonem, ^a & in libro Cæsaraugust. ^b & in registro Romæ edito Nicolai, vel potius edichoato; permultæ enim epistolæ desiderantur. ¹⁶ Alterum est de Contiano scholio addito *capiti XII.* ^c Contio XIII. quod constat ex verbis *Athanasii ad Marcum Papam*, quod etiam Ivo in Panormia, ^d & in Excerptioibus refert, & Anselmus, ^e & liber Cæsaraugustanus. ^f In eo scholio refert Marci ad Athanasium rescriptum ex Ivone, quod etiam alii habent. Et post alia de numero canonum Nicæni concilii, addit hæc: *Citantur & in epistula Julii Papa XXIV. canones,*

^a Ivo d. tit. II. cap. 12. & c. 30. pan. & par. 4. c. 135. decr. ^b Cas. lib. 2. c. 22. ^c Dist. 6. c. 12. septuaginta. ^d Ivo d. tit. II. c. 18. panor. & par. 4. cap. 108. & 109. decr. ^e Ansel. lib. I. cap. 59. & cap. 60. ^f Cas. lib. I. c. 30. & 31.

¹⁶ Quod ad caput ult. ejusdem distinct. attinet: in eodem libro inscriptio ejus est hæc: Sardicense quoque concilium auctoritate Nicolai Papæ recipitur. Unde idem scribit clero Constantinopolitano. Quod dicitis &c. *In margine hæc sunt.* Clero. al. electo. Habetur in epistola 6. quæ prima ad Photium est. Ivo p. 4. c. 135. Pann. l. 2. c. 117. vers. Quod dicitis.

ones, præter illos xx. qui vulgo exstant. Sed illos esse suppositicios, vel id ostendit, quod nemo, ne Gratianus quidem ipse eos allegare ausus est. De his verbis, quid tibi videatur, exspecto. A. Ex Julii epistula secunda ad Orientis Episcopos, plures canones referuntur, & quibusdam numerus additur, quos suspicor esse xxvii. Apud Ivo^a xxvi. sunt. Lxx. apud Isidorum Mercatorem in præfatione concilior. ut etiam idem Ivo refert. Falsum autem est, neque Gratianum, neque alios eorum verba referre, quod vel ex notis meis ad Hadrianum constat. Et qui adhuc alia testimonia quærit, legat Burchardum lib. i. cap. cxliv. & Ivo^a parte v. cap. cclvii. Sic non debuit Contius, sive quis alius suppositicios eos affirmare. Sed fortasse id dicere voluit, Gratianum non hac epistula usum in hac *distinct.* xvi. aut etiam alibi non appellasse verba concilii Niceni hæc verba Julii; sed quam leve hoc sit argumentum, nemo non videt. Et fortasse falsum est; diximus enim, cum de fragmentis ageremus, ^b esse fragmentum quoddam sumptum ex hac epist. Julii, quod Gratianus, ^c & Ivo ^d Nicæno concilio adscripserunt. B. *Franciscus Turrianus* tuus Arabicos

Y 2

^a Ivo d. par. 4. c. 110. & 111. ^b Sup. dial. 14.
^c II. q. 1. c. 4. *judices.* ^d Ivo lib. 4. tit. 11. cap. 23
 panorm.

bicos nuper xxc. canones edidit, & eos esse dicit legitimum illius concilii partum: hos vero Julii canones, ex aliis actionibus ejus synodi sumptos esse, extra numerum canonum. A. Neutrum mihi adhuc persuasit, aut illos esse veros, aut hos ex aliis actionibus sumptos. Sed quid Romani tui de scholio Contiano censent? B. Delenda esse illa verba: Sed illos esse suppositicios, & quæ sequuntur. Multo vero magis eis displicuerunt, quæ postea scripsit: Multas autem supra in præfatione rationes adduxi &c. Ea verba mihi videntur *Molinæi* esse, non *Contii*. nihil enim ea de re *Contius* in præfationibus editis scripsit: & his contrarium scholium *Contius cap. II. distinct. XXII. addidit.*¹⁷ A. Librariorum

¹⁷ *Gratiani verba sunt in eodem libro ante cap. 12. Septuaginta ejusdem distin. 16. Scribit enim Athanasius Alexandrinus Episcopus Marco Papæ ita dicens. In margine est. In epist. Athanasii, & universorum Ægypti Episcoporum ad Marcum Papam, sed copiosius, quam hic. Ivo par. 4. c. 108. Pann. l. 2. c. 106. Ans. l. 1. c. 59. Polyc. l. 3. tit. 20. Et in notis. Septuaginta] Ex his Athanasii verbis constat, non omnes Nicænae synodi canones aut Græce, aut Latine nunc haberi. Et Julius Papa ad orientales, & Innocentius*

brariorum fortasse erratum est. sed surgendum est, alioqui libenter eram te de his rebus auditurus. Tantum mihi indicem ostendas velim selectorum virorum, quorum opera in Gratia-

Y 3 ni

centius Victricio, & alii multos ex illa canones citant, qui non sunt in his viginti, qui in manibus omnium versantur. De qua re scribit Isidorus in præfatione conciliorum tomis inserta. Et ex epistola quadam Gregorii X. ad Regem Armeniorum, cum concilium Lugdunense indixisset, (quam manuscriptam habet Cardinalis Sirletus) intelligitur integrum Nicænum concilium in lingua Armeniorum eo tempore extitisse. Sic enim scribit: Quia vero multipliciter expedit, ut in ejusdem celebratione concilii, antiquorum conciliorum copiam habeamus, Celsitudinem regiam rogamus, & hortamur attente, quatenus integrum Nicænum concilium & alia concilia, quæ habere diceris in Armenica littera cum aliquibus peritis interpretationibus nobis cum ea, qua poteris, celeritate transmittas. Tuneti quoque & Alexandria inventi sunt octaginta canones Arabice scripti sub nomine hujus concilii, qui Romæ in Arabica, & Armenica lingua scripti penes eundem Card. Silertum sunt, & nuper etiam in Latinam linguam conversi sunt, & impressi.

ni emendatione tres Romani Pontifices sunt usq.
 B. Ecce tibi minus tamen perfectum indicem :
 dum enim absum, alios adscriptos fuisse ac-
 cepi. ¹⁸

---

¹⁸ *Index selectorum virorum sub Pio IV. & Pio
 V. emendationi Gratiani ab eisdem praefectorum, hic
 est.*

Sanctae Rom. Eccl. Cardin. nomina.

M. Antonius Columna Romanus.

Hugo Boncompagnus Bononiens. postea Greg.
 XIII. dictus P. M.

Alexander Sfortia Romanus.

Guilielmus Sirletus Calaber.

Franciscus Alciatus Mediolanen.

His additi sunt ab eod. Pio V.

Guido Ferrerius Vercellen.

Antonius Carrafa Neapolitanus.

Doctorum Nomina.

Felix Montaltus Gener. ordin. S. Franc. postea
 Card. hodie P. M. Xystus V. dictus.

Christophorus Patavinus Gener. ord. S. Aug.
 eremitar.

Thomas Manricus ord. S. Domin. Magister sa-
 cri Palat.

... Lucatellus Bononien. Postea Regii Lepidi
 Episcopus.

Josephus .... Veronen. ord. S. August. postea
 Sacrista

Sacrista Palatii, & Episcopus Signinus in
Campania.

Franciscus Turrianus Hispanus, postea Societ.
Jesus.

Marianus Victorius Reatinus, postea Episcopus
Amerinen.

Michaël Thomafius Majoricensis, postea Epi-
scopus Ilerdensis.

Hieronymus Parisetus Regiensis.

Antonius Cuccus Mediolanen.

Joannes Marfa Hispanus.

Franciscus Leo Hispan. postea Societ. Jesus.

Additi sunt.

Melchior Cornelius Lusitanus.

Latinus Latinus Viterbien.

Arnaldus Pontacus Gallus.

Petrus Ciacconius Hispanus.

Franciscus Pegna Hispanus, cujus sunt addi-
tiones Decretalium sine nomine, quia tem-
plum Dianæ incendisse visus est.

Y 4

ANT.